

Reactie van het bestuur van de Stichting Notarieel Pensioenfonds (SNPF) op het verslag 2009 van het verantwoordingsorgaan (VO) van het fonds.

1. Inleiding

Het bestuur constateert met instemming dat het bestuur en het VO weliswaar van mening blijven verschillen over de taak en de bevoegdheden van het VO maar dat beide organen het er over eens zijn dat het VO geen medebestuurorgaan is. Het bestuur begrijpt dat het VO voor een goed oordeel over het handelen van het bestuur, graag zoveel mogelijk informatie ontvangt. Toch is het bestuur terughoudend omdat het wil voorkomen dat het VO ongewild het beleid mede gaat bepalen.

Het bestuur erkent overigens volmondig dat in het begin de communicatie tussen het bestuur en het VO niet goed is geweest. Inmiddels zijn er zeker verbeteringen opgetreden. Zo is afgesproken dat de voorzitters van het VO en het bestuur gestructureerd overleg zullen hebben.

2. Samenvatting

In het overleg op 3 juni 2010 tussen het bestuur en het VO is besproken dat het VO zich met name zou moeten richten op (de hoofdpunten van) het door het bestuur gevoerde beleid en minder op de wijze van uitvoering.

In deze samenvatting reageert het bestuur op de door het VO genoemde en ook door het bestuur erkende hoofdpunten van beleid:

• Indexering

Het indexeringsbeleid staat inmiddels hoog op de politieke agenda. Uit de vele discussies blijkt dat dit onderwerp nog niet is uitgekristalliseerd. Het bestuur meent daarom dat hierover nog geen concrete uitspraken gedaan kunnen worden.

Wat betreft het notarieel pensioen zal toch aan de orde moeten komen of de notariële wereld bereid is daarvoor de prijs te betalen. 1% indexatie vraagt al een premieverhoging van ongeveer 30%.

Als SNPF zou kiezen voor alleen toekomstige onvoorwaardelijke indexering op basis van de Europese inflatie zou dat zeker een zeer forse premieverhoging betekenen. Daarbij moet wel bedacht worden dat met alleen toekomstige indexering ook een scheiding komt tussen reeds opgebouwde aanspraken en de toekomstig op te bouwen rechten.

Het bestuur blijft er daarom vooralsnog voor kiezen alleen te indexeren uit de overwinst op de beleggingen. Elk jaar in november wordt dit voor het komende jaar aan de hand van een aantal criteria bepaald (zie Notariaat en Pensioen nr. 2).

Beleggingsbeleid

Het bestuur kan zich niet vinden in de opmerking dat t.a.v. het beleggingsbeleid camouflerend wordt opgetreden. Integendeel: het strategisch beleggingsbeleid (vastgesteld aan de hand van ALM studies) is neergelegd in stukken die bij het VO bekend zijn, de functie van de externe beleggingscommissie is bij het VO bekend, het beleggingsplan is aan het VO toegestuurd en wat betreft de keuze van de vermogensbeheerders kan het VO uit de notulen van de AB vergadering zien dat hierover wordt gediscussieerd.

- **Langlevenrisico**

Het langlevenrisico is steeds een aandachtspunt van het bestuur geweest. De door het bestuur gehanteerde tafels hebben bijna altijd geresulteerd in “winst”. Toen in 2009 bleek dat de tot dan toe gehanteerde tafels “overprudent” waren, is besloten (mede in overleg met accountant en actuaris) over te stappen op de tafels van het Actuarieel Genootschap. In 2010 komen nieuwe tafels en vooruitlopend daarop heeft de DNB aanbevolen de technische voorziening al voor de jaarrekening 2009 met 4,8% te verhogen. Het bestuur heeft besloten deze aanbeveling te volgen.

- **Doel en Ambities**

Bij de invoering van de Wet Verplichte Beroepspensioenregeling heeft de KNB uitdrukkelijk bij de minister het verplichte karakter van het notarieel pensioen (neergelegd in de eigen pensioenwet) onder de aandacht gebracht. Het bestuur is dan ook van mening dat dit punt binnen de KNB bediscussieerd zal moeten worden.

De inhoud van de pensioenregeling zal zeker regelmatig tegen het licht moeten worden gehouden ook in samenspraak met KNB, ledenraad en ringen. Bij de laatste grote wijziging van de regeling in 2007 is dit ook gebeurd. Wellicht zal ook de inmiddels nieuw opgerichte vereniging om de belangen van de doelgroep te behartigen in dit overleg moeten worden betrokken.

De mogelijkheid tot vrijwillige pensioeninkoop is wel al in de regeling opgenomen (art18 lid 9). Tot nu toe is daar geen uitvoering aan gegeven omdat er fiscale bezwaren aan kleven (niet aftrekbaar). Over dit punt is overleg gaande met de belastingdienst.

Op de opmerkingen in de samenvatting van het VO over het communicatiebeleid, de relatie tussen het bestuur en de KNB en de huidige bestuursstructuur worden hierna gereageerd.

Nadere reactie per onderdeel

Voorzover hiervoor in de samenvatting nog niet besproken, wil het bestuur reageren op het verslag van het VO, waarbij de nummering van het verslag wordt aangehouden.

Met deze reactie beoogt het bestuur te reageren op de overblijvende oordelen en aanbevelingen uit het verslag, voorzover deze oordelen of aanbeveling daartoe aanleiding geven.

Dat nog niet alle (impliciet) gestelde vragen of opmerkingen van het VO in deze (formele) reactie zijn beantwoord, betekent niet dat het bestuur daarvoor geen aandacht heeft, maar dat deze vragen of opmerkingen hetzij minder het beleid en meer de uitvoering betreffen, hetzij reeds aan de orde zijn geweest, hetzij nog onderwerp van onderling overleg zijn.

1. Bestuur

Het bestuur blijft bij zijn mening (ook uitgesproken in de reactie op het verslag 2008) dat het bestuur zelf de invulling moet geven aan de in de statuten opgenomen bandbreedte voor het aantal bestuursleden. Flexibiliteit is nodig niet alleen i.v.m. de deskundigheidseisen, maar ook i.v.m. een inwerkperiode voor nieuwe bestuursleden.

In het bij de VO bekende deskundigheidsplan staan de deskundigheidseisen aangegeven. Eind 2010 zal er een toetsing plaatshebben, waarna zo nodig maatregelen zullen worden genomen (denk aan cursussen en aanvulling bestuursleden).

De rol van DNB bestaat eruit dat ieder toekomstig bestuurslid een vragenlijst wordt voorgelegd (betrekking hebbende op betrouwbaarheid) aan de hand waarvan DNB al dan niet met de benoeming instemt.

De relatie van het bestuur van SNPF met het bestuur van de KNB staat niet pas sinds 2010 op de agenda van het fonds.

Zoals bij het VO bekend was tot 2008 steeds de directeur van de KNB bij de bestuursvergaderingen van het fonds aanwezig en had daarbij ook een inbreng namens de KNB. Ook de portefeuillehouder van het KNB bestuur was en is meestal bij de bestuursvergaderingen aanwezig. Naar de mening van het bestuur was (zeker tot 2008) voldoende wisselwerking tussen KNB en SNPF. Inmiddels woont de directeur de meeste bestuursvergaderingen van het fonds weer bij.

Het bestuur verwacht dat daarmee de belangrijkste beleidsaspecten via hen op de agenda van de ledenraad komen. Bovendien kan het bestuur in voorkomende gevallen aangeven graag overleg te willen met de ledenraad.

2. Kengetallen

Zie de samenvatting hiervoor onder "Indexering". Onder punt 10 zal hier nog verder op worden ingegaan.

4+5. Herstelplan en herstel:

Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb)

In aanvulling op hetgeen hiervoor onder Samenvatting is opgemerkt wordt nog vermeld dat de premie elk jaar in november wordt vastgesteld. In 2008 was reeds te voorzien dat de kredietcrisis voor de beroepsgroep grote gevolgen zou hebben qua inkomen. Het besluit van het bestuur om in het herstelplan niet te kiezen voor premieverhoging was en is naar de mening van het bestuur een juiste beslissing. Te meer omdat bij de premieberekening al een verhoging van 10% is ingebouwd ter verbetering van de financiële positie van het fonds en de premie nog steeds toereikend is geweest om de jaarlijkse nominale aanspraak op te bouwen. Bovendien zouden door premieverhoging de gevolgen van de crisis eenzijdig bij de actieven worden gelegd.

Een andere vraag is of bij het vaststellen van de premie een onvoorwaardelijk recht op indexering moet worden meegenomen. Hierover meer bij punt 10.

6. Communicatie

Het bestuur erkent dat het bestaande communicatieplan actualisering behoeft en dat aan de uitvoering meer aandacht moet worden besteed. Wel heeft het bestuur in speciale brieven de actieven en gepensioneerden van bijzondere ontwikkelingen op de hoogte gehouden.

7. Pensionfund governance en STAR-code

Zoals met het VO besproken is de evaluatie van de structuur van het fonds reeds in gang gezet. Dit zal weloverwogen moeten gebeuren in overleg met VO en KNB, waarvoor reeds afspraken zijn gemaakt. Bovendien zal worden nagegaan of hier ook de nieuwe vereniging ter behartiging van de belangen van de beroepsgroep bij moet worden betrokken.

De implementatie in de statuten zal pas mogelijk zijn na goedkeuring door de minister van Justitie.

Daar het de vraag is of er na de evaluatie van de structuur nog sprake is van een dagelijks en een algemeen bestuur zijn de aanbevelingen 5 en 6 thans niet aan de orde.

8. Intern toezicht

Art. 7.1 van de statuten bepaalt dat het fonds door het algemeen bestuur wordt bestuurd.

Art. 7.5 van de statuten bepaalt dat het interne toezicht, als bedoeld in de Principes voor goed Pensioenfondsbestuur, wordt uitgeoefend door de algemeen bestuursleden die geen deel uitmaken van het dagelijks bestuur.

Deze bestuursleden dienen het functioneren van het dagelijks bestuur kritisch te bezien.

Toen het bestuur ter gelegenheid van de aanpassing van de statuten aan de STAR-code koos voor de systematiek van de one tier board, heeft het zich niet gerealiseerd dat, over de praktische invulling van het interne toezicht in die systematiek, verschil van mening zou kunnen ontstaan. Dat bleek pas toe het VO zijn verslag over 2008 publiceerde.

Het bestuur is van mening dat het interne toezicht is bedoeld om alle bestuursleden “bij de les te houden”. Zij zijn daarvoor verantwoordelijk en aansprakelijk.

Voor de aan het interne toezicht te stellen eisen verwijst het VO naar draaiboeken en accountants. Over die vergelijking valt om te beginnen op te merken dat het draaiboek van een akte producerende notaris een ander doel dient dan dat van de controlerende accountant.

Vergelijking van het draaiboek van de notaris met het bestuursprotocol ligt meer voor de hand. Als de vergelijking van de met intern toezicht belaste bestuurder en de akte producerende notaris wordt doorgetrokken, zou dat betekenen dat de notaris, nadat hij de akte heeft gepasseerd niet kan volstaan met het afgeven van een afschrift daarvan. Hij zou dan in de visie van het VO ook een verslag moeten overleggen waarin staat of de akte tot stand is gekomen in overeenstemming met de in het draaiboek omschreven procedure, hoe de notaris dat heeft gecontroleerd en of de op zijn kantoor verrichte werkzaamheden voldoen aan de in redelijkheid daaraan te stellen eisen. Voor zover de notaris mocht menen dat daar iets aan schort, zou hij ook moeten aangeven hoe hij daarin in de toekomst verbetering denkt aan te brengen. De vergelijking met de accountant gaat ook niet op. Die is niet betrokken bij de door zijn cliënt verrichte werkzaamheden en draagt daarvoor ook geen verantwoordelijkheid.

Het fonds heeft een bestuursprotocol. De bestuurders dienen elkaar op correcte uitvoering van hun statutaire taken te controleren en indien nodig daarop aan te spreken.

Op het intern toezicht rust de plicht te verklaren of het bestuur in het afgelopen jaar naar zijn oordeel dienovereenkomstig heeft gehandeld. Voor de onderbouwing van dat oordeel wordt verwezen naar het bestuursverslag, het rapport van de certificerend actuaaris, de verklaring van de certificerend accountant en de managementletter.

Nu is gebleken dat het VO met een dergelijke verklaring geen genoegen neemt, overweegt het bestuur of niet moet worden teruggekomen op de destijds gemaakte keuze voor de one tier board. In dat geval kan volgens de STAR-code worden gekozen voor visitatie, instellen van een afzonderlijk orgaan voor intern toezicht of een auditcommissie.

9. Verantwoordingsorgaan

Zoals bij punt 7 reeds opgemerkt wordt het VO bij de evaluatie van de structuur betrokken.

Wat betreft de benoeming van 2 leden van het VO door pensioengerechtigden is alleen de eerste keer – wegens tijdsdruk – de benoeming door de KNB gedaan. In de toekomst zal door de KNB een voordracht worden gedaan. Deze voordracht zal aan alle pensioengerechtigden worden gecommuniceerd, met daarbij de mededeling dat tegenkandidaten kunnen worden gesteld.

10. Indexering pensioenen en aanspraken, en de vooruitzichten

In de Samenvatting is al uitgebreid ingegaan op de indexering. Gezien het feit dat er altijd al vanuit gegaan is dat AOW tezamen met ons pensioen een basisvoorziening is, waarbij de deelnemer naar behoefte in de derde pijler aanvulling moest regelen, lijkt het bestuur een welvaartsvast, afgezien van de feitelijke onbetaalbaarheid, niet aan de orde.

Het bestuur heeft besloten om zodra er politiek wat meer duidelijkheid is gekomen met betrekking tot de pensioenen (denk b.v. aan al dan niet verhogen van de AOW leeftijd en het meegaan van de pensioenen daarin; de aanbevelingen van de cie. Frijs; aanpassing van de parameters) de grondslagen en opzet van het notarieel pensioen te evalueren en waar nodig voorstellen tot wijziging te doen.

Gezien het bovenstaande zal het duidelijk zijn dat het bestuur niet ervoor kiest al deze twijfelpunten in het jaarverslag op te nemen, het zou de duidelijkheid voor deelnemers en gepensioneerden niet ten goede komen (zie ook de opmerking van het VO in de eerste alinea van de samenvatting waarin de door het bestuur goedbedoelde toezending van conceptversies van het jaarverslag als hinderlijk werd ervaren).

Openheid is een groot goed, maar wel op het juiste tijdstip en op de juiste wijze, anders wordt alleen verwarring gezaaid.

12. Uitvoeringsorganisatie Notariële Pensioenen BV (UNP)

In het overleg met VO en KNB over de structuur van het fonds zal zeker ook de positie van UNP gezien worden. Het bestuur is van mening dat vooralsnog de scheiding tussen beleid en uitvoering gehandhaafd moet worden.

Over de belastingtechnische gevolgen van het wegvallen van St. Yves en het eventueel opheffen van UNP is advies gevraagd aan de accountant.

13. Deskundigheidsbevordering

Om de deskundigheid van het VO te bevorderen zijn in de afgelopen 2 jaar diverse stappen ondernomen. Aan alle leden van het VO is de cursus van de Unie van Beroepspensioenfonds (UvB) aangeboden. Deze cursus is opgezet voor bestuursleden. Intern is door de directie de door de UvB (de directeur is tevens bestuurslid van de UvB) opgezette cursus voor verantwoordingsorganen gegeven en is ook de ontstaansgeschiedenis van het fonds uitgelegd. Een algemene en uitgebreide uitleg over de kwartaalrapportages is aan het VO gegeven door de financieel directeur.

Naar de mening van het bestuur is hiermede tegemoet gekomen aan de vraag om opleiding. Door het lezen van kranten en het stellen van gerichte vragen zullen de leden van het VO evenals de bestuursleden zich de materie verder eigen moeten maken.

Ook kunnen de leden van het VO aangeven op welke gebieden zij graag nog wat meer scholing zouden willen krijgen, zodat daarvoor een oplossing kan worden gevonden.

Verder wil het bestuur er nog op wijzen dat het kennisniveau 2, zoals opgenomen in de ABTN een vereiste is voor het VO als collectief.

15. Beleggingsbeleid

Het bestuur wil zijn teleurstelling uitspreken over het feit dat het VO zich niet in staat voelt om een oordeel uit te spreken over het beleggingsbeleid, zelfs niet als dit oordeel zich beperkt tot de wijze van aansturing, zoals het VO zelf aangeeft. Het bestuur ziet het beoordelen van het beleggingsbeleid als één van de kerntaken van het VO.

Zoals het VO al aangeeft heeft de commissie Frijns in haar rapport opgenomen dat deskundigheid met betrekking tot beleggingsbeleid door pensioenfondsden ook kan worden ingehuurd. Dat is de situatie binnen het fonds. De externe beleggingscommissie heeft een zeer ruime deskundigheid op het gebied van beleggingen en is daarop ook geselecteerd door het bestuur.

De notulen en aanbevelingen van de commissie worden door het DB besproken. Eventuele aanpassingen aan het strategisch beleid en de keuze van vermogensbeheerders worden binnen het algemeen bestuur besproken en beslist. Het voorgestelde jaarlijkse beleggingsplan wordt (eventueel gewijzigd) door het algemeen bestuur aangenomen. De notulen van het algemeen bestuur zijn bij het VO bekend.

16. Ontwikkeling deelnemers

Over de ontwikkeling van het deelnemersbestand is bij het bestuur geen prognose bekend. Een trend lijkt ook moeilijk aan te geven omdat dit sterk samenhangt met de ontwikkeling van het beroep. Zal de omvang van het werkterrein van de notaris toe- of juist afnemen? Zie daarover ook de artikelen in het Maandblad.

Het is evident dat als er wel een duidelijke trend is in een bepaalde richting het bestuur de consequenties daarvan in kaart zal brengen en indien nodig maatregelen zal nemen.

Wel moet in het oog worden gehouden dat iedere deelnemer individueel pensioenaanspraken opbouwt en er dus geen sprake is van subsidiëring van oudere deelnemers en gepensioneerden door jongere deelnemers. Wel zal de omvang van het fonds van invloed kunnen zijn op de kosten.

17. Risicomanagement

De opmerking van het VO dat het bestuur bij het bepalen van het risicobeleid aansluiting zoekt bij de wensen van de beroepsgroep is voor het bestuur niet helemaal duidelijk. Hoe stelt het VO zich dat voor?

Het risicomanagement is steeds een onderwerp van aandacht voor het bestuur geweest en zal dat ook blijven. Eind 2010 zal een nieuwe meting van het beleid worden uitgevoerd. Resultaten daarvan zullen in het jaarverslag over 2010 worden opgenomen.

Zonodig zullen maatregelen worden genomen en doorgevoerd.

Overigens wil het bestuur er op wijzen dat niet het risicomanagement een onderdeel is van het beleggingsbeleid, maar het beleggingsbeleid onderdeel is van het risicomanagement. Het risicobeleid omvat meer.

(bv.verzekeringstechnische risico's, omgevingsrisico's, integriteitsrisico's).

18. Kosten pensioenfonds

In zijn reactie op het verslag van het VO over 2008 heeft het bestuur al aangegeven dat wat betreft de kosten van vermogensbeheer het fonds een middenpositie inneemt.

Daar niet van alle pensioenfondsden de kosten van administratie en uitvoering bekend zijn en die kosten ook niet door de fondsen op dezelfde manier in beeld worden gebracht is daarmee geen vergelijking te maken. Voor de beroepspensioenfondsden was dit wel mogelijk en ook daarin neemt het fonds een midden positie in.

In het aangegeven van de gemiddelde “kosten” per deelnemer ziet het bestuur geen toegevoegde waarde.

Natuurlijk zal bij een eventuele herstructurering van het fonds ook UNP ter sprake komen, dan zullen ook de belangen van de werknemers meegewogen worden.

19. Langleventrend en beleid

Tot en met 2008 werd gebruik gemaakt van de GBM/GBV tafels met een leeftijdsterugstelling gebaseerd op de ervaringscijfers van het fonds. Elke 5 jaar werden de tafels en de terugstelling herzien. Naar de mening van het bestuur een prudente berekening, gezien ook het feit dat bijna elk jaar winst op het langlevensrisico werd gemaakt

Na het advies van de accountant in juni 2008 heeft het bestuur de actuaris gevraagd het verschil in uitwerking van de verschillende tafels in kaart te brengen. Daarbij is gebleken dat de AG prognosetafels 2005-2050 zeker ook prudent waren en voor het fonds voordelen met zich mee brachten. Daarop is door het bestuur besloten met ingang van 2009 de AG prognosetafels als uitgangspunt te nemen. In 2010 zou het Actuarieel Genootschap weer nieuwe tafels uitbrengen waarbij dan aangesloten kon worden. Deze nieuwe tafels zijn nog niet bekend. Vooruitlopend hierop heeft DNB in 2010 aanbevolen de technische voorziening met 4,8% te verhogen en wel zodanig dat dit in het jaarverslag over 2009 moest worden verwerkt.

Deze gang van zaken heeft geleid tot een saldering van de resultaten van de twee wijzigingen, met uiteindelijk nog een positief effect.

Naar de mening van het bestuur blijkt uit bovenstaande gang van zaken dat voldoende aandacht aan het langlevensrisico wordt besteed en dat er prudent is gehandeld.

20. Rol accountant

Het bestuur is van mening dat de beoordeling van de geheimhoudingsplicht van de accountant niet tot zijn taken behoort. Dit is een onderwerp voor de betrokken accountant en de beroepsgroep zelf (en eventueel de politiek). Het is goed om te lezen dat de praktische gang van zaken voor het VO niet tot problemen leidt.

Zolang binnen de beroepsgroep van accountants nog een discussie wordt gevoerd over scheiding tussen adviserende en certificerende werkzaamheden en ook binnen het fonds geen problemen worden gevoeld met de bestaande situatie is het bestuur niet voornemens hier verandering in aan te brengen (zeker gezien ook de kostenverhoging die dit met zich meebrengt). In

voorkomende gevallen kunnen overigens ook andere accountants worden ingeschakeld voor advies.

Daar de effecten van controle werkzaamheden mede bepaald worden door het vertrouwen dat de gecontroleerde instelling heeft in de persoon die de controle uitvoert en het bestuur bovendien vertrouwen heeft in de onafhankelijkheid van een registeraccountant wil het geen verandering aanbrengen in de benoeming van de accountant. Bij opgemerkte frictie kan het bestuur direct ingrijpen, zonder daarbij van een ander orgaan afhankelijk te zijn.

Daar het VO een orgaan is van SNPF zal ook dit orgaan in het bestuursverslag ter sprake moeten komen en naar de mening van het bestuur zal dus ook de accountant daarover mogen oordelen. Naar de mening van het bestuur is zowel het verslag van het intern toezicht als het verslag van het VO onderdeel van het jaarverslag en als zodanig ook onderdeel van de controle door de accountant. Zoals de accountant in zijn rapport ook aanbevelingen kan doen over de gang van zaken binnen de organisatie en het intern toezicht, zal hij dat ook kunnen doen met betrekking tot het VO.

21. Rol actuaris

In de premie is sinds 2007 een opslag van 10% opgenomen ter verbetering van de financiële positie van het fonds. In de kostendekkende premie moet ook een solvabiliteitsopslag worden meegenomen. Voor de berekening van deze opslag is de samenstelling van de beleggingsportefeuille uitgangspunt. Per beleggingscategorie moet een buffer aangehouden worden, berekend als percentage van de waarde van die categorie. Wijzigt de waarde van een categorie dan wijzigt ook de solvabiliteitsopslag. Het bestuur heeft ervoor gekozen een in de ABTN neergelegde vaste solvabiliteitsopslag te hanteren, om zo een al te grote volatiliteit in de premie te dempen.

22. Bestaansrecht notarieel pensioenfonds, doel en ambities

In de reactie onder Samenvatting Doel en Ambities is al op de verplichtstelling gereageerd.

De indexering is in de reactie onder Samenvatting Indexering ter sprake gekomen en bovendien in het hierboven bij punt 10 toegelicht. Als notarissen voor het lopende jaar een beroep doen op de premiebegrenzing wordt hen uitdrukkelijk gewezen op de financiële gevolgen daarvan, niet alleen voor de opbouw van het pensioen, maar ook voor het arbeidsongeschiktheidspensioen, dat berekend wordt naar het premiepercentage van het jaar dat men arbeidsongeschikt wordt.

Over vrijwillige pensioeninkoop is al gesproken in de reactie onder Samenvatting Doel en Ambities slot .

23. Een eventuele deelnemersraad

Het bestuur merkt op dat het zeker van belang is de mening van de deelnemers en gepensioneerden te kennen. In 2006 zijn er, in verband met de voorgenomen stelselwijziging, presentaties gegeven voor alle ringen. Daarbij kwam naar voren dat ingestemd kon worden met de wijzigingen in de pensioenopbouw, maar dat vraagtekens werden gezet bij het arbeidsongeschiktheidspensioen, dat als te hoog werd ervaren.

Bij de evaluatie door het bestuur kwam naar voren dat door de inmiddels door de politiek genomen maatregelen (o.a.WIA) en de stelselwijziging van het notarieel pensioen de gevoelde “bovenmatigheid” van het arbeidsongeschiktheidspensioen grotendeels werd weggenomen.

De ringen kunnen altijd, ook als geen sprake is van een stelselwijziging, vragen om een presentatie over het pensioen.

Op de gepensioneerdendag wordt een presentatie gegeven, waarbij de laatste ontwikkelingen worden verteld. Natuurlijk kunnen dan ook vragen gesteld worden.

25. Ontwikkeling op pensioengebied

Onder punt 10 is hier al op ingegaan.

Zodra er meer politieke duidelijkheid is zal dit zeker gecommuniceerd worden, maar zoals gezegd wel op het juiste moment en op de juiste wijze.